

An Examination of the Decisions Taken about Psychological Counseling and Guidance in the Turkish National Education Councils from Past to the Present

Fulya Yüksel-Şahin

Yıldız Technical University, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:

Received :5.10.2011
 Received in revised form:16.11.2011
 Accepted: 6.04.2012
 Available online : 02.04.2012

ABSTRACT

The study examines the decisions made about Psychological Counseling and Guidance (PCG) addressed in the Turkish National Education Councils held between 1939 and 2010. The study universe consists of the Turkish National Education Councils held between 1939 and 2010. No sampling was performed since the entire universe was available. Written document analysis was used as the data collection method and the obtained data were analyzed through descriptive analysis. Furthermore, the data obtained from the documents are also presented in quantitative form. As shown by the study results, the 7th National Education Council (1962) was the first education council that addressed PCG. In general, as shown by a historical overview of the attempts made to offer PCG services in educational institutions, these attempts mostly concentrated on professional and educational guidance services. Developmental PCG notion was only introduced in the 18th National Education Council held in 2010.

© 2012 IOJES. All rights reserved

Keywords:

Turkish National Education Councils, Psychological Counseling, Guidance, Psychological Counselor, Comprehensive/ Developmental Psychological Counseling and Guidance

Extended Summary

Psychological counseling and guidance services, are psychological aid services aiming the personal, social, academic and career development (American School Counsellor Association - ASCA, 2007), improve their psychological resilience, wellness, empowerment (Korkut, 2003); and self-actualization of individuals (Kepceoglu, 1994) who have normal mental health (Korkut, 2004). In Turkey, the counseling and guidance services aids are offered predominantly in educational institutions. The school counselor, who serves at educational institutions, offers counseling and guidance services aid for the student to know and accept his personality which is constantly developing; to make decisions and choices concerning the upper stage; to deal with the problems he encounters; to make the best use of his potential and thus reach selfactualization (Yesilyaprak, 2001).

The Purpose of the Research

Numerous decisions regarding the psychological counseling and guidance (PCG) services were taken during the Turkish National Education Councils (TNE Council), which convened eighteen times between

¹Corresponding author's address: Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü. Davutpaşa Kampüsü, Esenler -İstanbul / TURKEY
 Telephone : +90 (212) 3834836
 Fax : +90 (212) 383 48 08
 e-mail: fusahin@yildiz.edu.tr; fulya_sahin@hotmail.com

1939 and 2010. The present study examines the decisions made about the PCG services addressed in the TNE Councils held between 1939 and 2010.

Method

The study employed the case study design among qualitative research designs. Case study is an empirical research method that studies a contemporary phenomenon in its own real-life circumstances and makes a multidirectional, systematic, and in-depth examination of cases (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). The study universe consists of the Turkish National Education Councils held between 1939 and 2010. No sampling was performed since the entire universe was available. The study employed the embedded single-case design (type 2) among the case study designs. Written document analysis was used as the data collection method and the obtained data were analyzed through descriptive analysis. Furthermore, the data obtained from the documents are also presented in quantitative form. For this purpose, the “yes or no method” and the “covered area method” were used and frequency and percentage distributions are provided.

Findings and Results

The results of the research show that the 7th TNE Council (1962) was the first education council that addressed PCG. Since the 7th TNE Council up to the present, PCG services have been discussed and various related decisions were taken in all education councils. In general, as shown by a historical overview of the attempts made to offer PCG services in educational institutions, these attempts mostly concentrated on professional and educational guidance services. The councils made very limited mention of personal PCG services, while developmental PCG notion was only introduced in the 18th TNE Council held in 2010. It was also during the 18th TNE Council that PCG services were treated as an agenda item on its own. A greater number of PCG related decisions were taken in this council.

The following suggestions are made in the light of the study results:

-The upcoming councils should treat PCG as a separate agenda item, about which various decisions should be made; and

-Developmental PCG program should be applied at all educational levels starting from preschool education..

Geçmişten Günümüze Türk Milli Eğitim Şuralarındaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik İle İlgili Alınmış Kararların İncelenmesi

Fulya Yüksel-Şahin

Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi: 5.10.2011
Düzeltilmiş hali alındı :
16.11.2011
Kabul edildi: 6.04.2012
Çevrimiçi yayımlandı :
02.04.2012

ÖZET

Araştırmada, geçmişten günümüze (1939-2010) Türk Milli Eğitim Şuraları'nda Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) ile ilgili alınmış olan kararların bir incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan Türk Milli Eğitim Şuraları oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşıldığından örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Veri toplama yöntemi olarak yazılı döküman incelemesi kullanılmış ve elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Ayrıca, dökümanlardan elde edilen veriler, nicelleştirilerek de verilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, Milli Eğitim Şuraları'nda (MEŞ) PDR'nin gündeme getirildiği ilk şura, 7. MEŞ (1962) olmuştur. Genel olarak, PDR hizmetlerinin eğitim kurumlarında verilmesi için yapılan çalışmalara tarihsel olarak bakıldığında, mesleki ve eğitsel alanlarda yöneltme hizmetine daha fazla ağırlık verildiği görülmektedir. Kişisel PDR hizmetlerinden çok az bahsedilmektedir. Gelişimsel PDR anlayışından ise 18. MEŞ'nde (2010) bahsedilmektedir

© 2012 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:

Türk Milli Eğitim Şuraları, Psikolojik Danışma, Rehberlik, Psikolojik Danışman, Kapsamlı ve Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Rehberlik

Giriş

Türk Millî Eğitim sistemini geliştirmek ve niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları inceleyen ve gerekli kararları alan şura, Milli Eğitim Bakanlığı'nun en yüksek danışma kuruludur. Şuralarda alınan kararlar öneri niteliğindedir. Bakanlık, alınan kararların önceliğine göre şura kararlarını, uygulama programında yer verir (TCMEB Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği, 1995). 1939-2010 yılları arasında 18 kez toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda (MEŞ) daha çok eğitim sistemimizle, daha az Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetleri ile ilgili olarak çeşitli kararlar alınmıştır. 7. MEŞ'dan itibaren günümüze değin yapılmış olan şuralarda, PDR hizmetlerinin eğitim kurumlarında yer alması gereği üzerinde durulmuş ve çeşitli kararlar alınmıştır.

Günümüz eğitim kurumlarında öğrencilere verilecek hizmetler, yalnızca öğretim ve yönetim hizmetleri ile sınırlandırılmamaktadır. Bu hizmetlerin yanı sıra öğrenci kişilik hizmetleri olarak adlandırılan üçüncü bir hizmetin de öğrencilere etkili bir biçimde verilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin her bakımdan dengeli bir biçimde gelişebilmelerine uygun ortamların ve olanakların sağlanmasına yönelik çeşitli etkinlikleri içeren öğrenci kişilik hizmetleri arasında en önemli olanı da PDR hizmetleridir (Can, 1998b; 2002). PDR hizmetleri, bireyin kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki alanlarda bir bütün olarak gelişmesini (American School Counselor Association-ASCA, 2007); bu alanlarda karşılaştığı sorunlarla başa çıkabilmesini; ruh sağlığının güçlendirilmesini (Ergene, 2011); yaşam kariyerinin gelişmesini (Carter, 2005; Nazlı, 2003), psikolojik dayanıklılığın (resilience), iyilik halinin (wellness), yetkinleştirilmesini (empowerment) artırılmasını (Korkut, 2003) ve kendini gerçekleştirilmesini amaçlar (Kepçeoğlu,1994). Bu amaçlara ulaşmak için ruh sağlığı, psikoloji ve gelişim ilkelerinin bilişsel, duyuşsal, davranışsal ve etkileşimsel müdahale stratejileri aracılığı ile uygulanması esastır. Bu hizmette, normal ve gelişimsel sorunların yanı sıra patolojik sorunlar da ele alınır (American Counseling Association, 1997; Akt; Hackney ve Cormier, 2008; Munley, Duncan, McDonnell ve Sauer, 2004). Günümüz psikolojik danışmanlarının normal gelişimsel sorunları ve mesleki kaygıları yaşayan

² Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Davutpaşa kampüsü. Esenler -İstanbul /TÜRKİYE
Telefon: +90 2123834836
Faks: +90 2123834808
e-posta: fusahin@yildiz.edu.tr; fulya_sahin@hotmail.com

öğrencilerin yanı sıra ciddi psikolojik sorunları yaşayan öğrencilerle de çalışmaya hazır olması gerekir (Sokol, 2009). Ancak, bu durum psikolojik danışmanların her türlü sorunun çözümüne yardımcı olabileceği ve çözüm geliştirebileceği anlamına da gelmemektedir. Çünkü, psikolojik danışmanlık mesleği, kendi içerisinde kariyer danışmanlığı, evlilik ve aile danışmanlığı, rehabilitasyon danışmanlığı, ruh sağlığı danışmanlığı, okul danışmanlığı v.b. birçok uzmanlık alanına ayrılmıştır (Hackney ve Cormier, 2008). Dolayısıyla psikolojik danışmanların, ciddi psikolojik sorunları yaşayan öğrencilerle çalışabilmesi için profesyonel danışmanlığın gerektirdiği genel özelliklere sahip olması; ve ruh sağlığı alanında uzmanlaşmış olması gerekir (Akboş ve İkiz, 2007).

Eğitim kurumlarında görev yapan okul psikolojik danışmanlarının öğrencilere, ana babalara, okul personeline ve topluma sağladıkları hizmetler belirli alanlardadır. Okul PDR programının yürütülmesini sağlama; öğrencilerin kişisel hedefleri ve gelecek planları oluşturmaları için bireysel planlama yapmalarına yardımcı olma; öğrencilerin gereksinimlerine yönelik önleyici ya da müdahale biçiminde bireysel ya da grupla danışma yapma; ana babalar, öğretmenler ve diğer eğitimcilerle konsültasyon yapma; okulun diğer destek sistemlerine sevk etme; akran yardımı sağlama, psiko-eğitim gibi hizmetleri vermenin yanı sıra okul PDR programlarının oluşturulması, sürdürülmesi ve iyileştirilmesine yönelik sistem desteği sağlamayı içermektedir (ASCA, 2009; Korkut-Owen ve Owen, 2008).

Eğitim kurumlarında görev yapan okul psikolojik danışmanı PDR yardımını, öğrencinin her aşamada, gelişim halindeki kendisini daha iyi tanınması ve kabul etmesi, bir üst aşamaya yönelik kararlar alması ve seçimler yapması, karşılaştığı sorunlarla başa çıkması, potansiyellerini en verimli şekilde kullanması ve böylece kendini gerçekleştirme için yapar (Yeşilyaprak, 2001). Okulöncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin ihtiyaçları ve gelişimsel özellikleri birbirlerinden farklı olduğu için buna yönelik olarak PDR hizmetleri verilir (Kuhn, 2004). Bu nedenle, öğrencilerin yaşları ve gelişim görevleri dikkate alınarak ve bir bütün olarak eğitsel, mesleki, duygusal, sosyal, kişisel gelişimi ve uyumu ile ilgilenilmelidir (Ersever, 1992).

Öğrencilerin kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki gelişim görevlerini başarması çok önemlidir. PDR hizmetlerinin temel işlevi, öğrencilerin içinde buldukları gelişim dönemlerinin gelişim görevlerini başarılı bir şekilde tamamlamalarına yardımcı olmaktır (Myrick, 2003). Öğrencilerin gelişimleri, gereksinimleri ve sorunları dikkate alınarak onların eğitsel, mesleki, kişisel ve sosyal gelişimi ile ilgilenmek gerekir. Bunun için gelişimsel PDR hizmetlerinin, bütün eğitim kademelerini içerecek şekilde eğitim kurumlarında yer alması gerekir. 1939-2010 yılları arasında, 18 kez toplanan MEŞ'lerinde PDR ile ilgili olarak birçok kararlar alınmıştır. Bu araştırmada, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan MEŞ ile ilgili olarak alınmış olan kararların bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılmış olan bu araştırma, MEŞ'lerinde PDR hizmetleri ile ilgili olarak alınan kararların ortaya konulması ve konuya verilen öneme ilişkin bakış açıları oluşturabilmesi için önemli olabilir. Araştırmada elde edilen sonuçların, daha sonraki dönemlerde toplanacak olan şuraların gündeminin oluşturulmasına ışık tutabileceği ve bundan sonra yapılacak olan şuralarda, PDR hizmetlerinin gelişimsel açıdan ele alınarak bu konuya ilişkin duyarlılık oluşturabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda PDR ile ilgili olarak alınan kararları belirlemek ve değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 1939-2010 yılları arasında toplanan MEŞ'nde PDR'nin gündeme getirildiği şuralar hangileridir?
2. 1939-2010 yılları arasında toplanan MEŞ'nde, PDR ile ilgili olarak alınan kararlar nelerdir?

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, bir ya da daha fazla olayın, ortamın ve birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği bir yöntemdir. Durum çalışması, bir varlığın zamana ve mekana bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği araştırmadır. Bir olayı meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek, bir olaya ilişkin olası açıklamaları geliştirmek ve

bir olayı değerlendirmek amacı ile kullanılır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Araştırmada, durum çalışması desenlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni (tür 2) kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Evren-örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan MEŞ oluşturmaktadır. Araştırmada, evrenin tamamına ulaşıldığından örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama yöntemi olarak yazılı döküman incelemesi kullanılmıştır. Dökümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Döküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında geniş bir zaman dilimine dayalı analizi olanaklı kılar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada kullanılan yazılı dökümanlar, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan MEŞ rapor içerikleridir.

Verilerin Analizi

Veri toplama yöntemi olarak yazılı döküman incelemesi kullanılmış ve elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Araştırmada, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan MEŞ rapor içerikleri, yazılı dökümanları oluşturmaktadır. Bu yazılı dökümanlardaki PDR ile ilgili olarak alınan kararlar, araştırmanın veri kaynaklarını oluşturmaktadır. Alınan yazılı dökümanlardan aynen alıntılar yapılarak ya da yazılı dökümana atıfta bulunarak verilerin analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Bunlar; betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır. Betimsel analiz sürecinde, öncelikle araştırma soruları dahilinde bir çerçeve oluşturulmuş, veriler bu çerçeveye göre işlenerek tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Ayrıca, dökümanlardan elde edilen veriler, nicelleştirilerek de verilmiştir. Bunun için; "var ya da yok" yöntemi kullanılmıştır. İlgili kategori dökümanda varsa "1" değeri, yoksa "0" değeri verilerek karşılaştırma yapılmıştır. Frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. "Kapsanan alan" yöntemi de kullanılmıştır. Kategorinin ilgili dökümanda kapladığı alana da bakılmıştır.

Bulgular

Araştırmada bulgular, araştırma sorularının çerçevesinde iki ana başlık halinde sunulmuştur.

1. 1939-2010 yılları arasında toplanan MEŞ'nda PDR'nin gündeme getirildiği şuralar hangileridir?

"Var ya da yok" yöntemine göre analizi yapılmış olan, 1939-2010 yılları arasında toplanan MEŞ'nda, PDR'nin gündeme getirildiği şuralar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1:PDR'nin Gündeme Getirildiği Şuralar

Şura No	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Toplam
f	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12

Tablo 1'de görüldüğü gibi, PDR'nin gündeme getirildiği ilk şura, 7. MEŞ (1962) olmuştur. 7. MEŞ'ndan günümüze kadar gelen bütün şuralar, PDR'nin gündeme geldiği ve çeşitli kararların alındığı şuralar olmuştur.

2. 1939-2010 yılları arasında toplanan MEŞ'nda, PDR ile ilgili olarak alınan kararlar nelerdir?

PDR'nin gündeme getirildiği şuralarda, PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararlar ile alınan kararların frekans ve yüzdeleri de verilmiştir.

Tablo 2: Alınmış Kararlar İle Alınan Kararların Frekans ve Yüzdeleri

Şura No	Gündem Maddeleri, Başlıklar ve Kararlar	f	%
1 (1939)	PDR hiç gündeme gelmemiş ve kararlar alınmamıştır.	0	0
2 (1943)			
3 (1946)			
4 (1949)			
5 (1953)			
6 (1957)			
7 (1962)	<i>Gündem: Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme</i> <i>Karar 11: Sınav ve disiplin yönetmelikleriyle rehberlik konusu paralel ele alınmalıdır</i>	1	0.9
8 (1970)	<i>Gündem:Ortaöğretim Sistemimizin Kuruluşu</i> <i>Türk Milli Eğitim Sisteminin Yapısı;Ortaöğretim</i> <i>Karar 6: Ortaöğretimin görevi, öğrencilere kişisel ve toplumsal hayatın gerektirdiği nitelikte ortak bir genel kültür ve vatandaşlık eğitimi kazandırmak, onları ilgi, istidat ve kabiliyetlere göre iş alanlarına, mesleklere veya yükseköğretime hazırlamaktır</i> <i>Karar 7b: Öğrencilere rehberlik yoluyla istidat ve kabiliyetleri anlayarak, ya 2. devrenin çeşitli programlarına yönelme ya da hayata hazırlama bakımından yardım edilmelidir.</i> <i>Karar 7c: 2.devrenin çeşitli programlarına yönelme yol göstericidir, zorlayıcı değildir.</i> <i>Yönelme Sınıfı</i> <i>Karar 19: Yönelme yılında, kanaat dönemleri sonlarında, sınıf öğretmenleri kurulu, rehberlik servisinin teklifini, öğrencinin isteğini, sınıf öğretmenlerinin görüşünü inceleyerek, öğrencinin yönelme sınıfından sonra yönelebileceği programı seçme hususunda öğrenci velisine yapılacak olan tavsiye zorlayıcı değil, yol göstericidir.</i> <i>Karar 20: Yönelme sınıfında öğrencilerin istekleri dikkate alınarak, kabiliyetlerine ve derslerdeki başarı derecelerine göre; a) Yükseköğretime hazırlayan programlardan birine b) Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlardan birine c) Hayata veya iş alanlarına hazırlayan programlardan birine yöneltilmiş olurlar.</i> <i>Uygulamanın Planlanması</i> <i>Karar 46-c: Ortaöğretim kurumlarında rehberlik teşkilatlarının kurulması, geliştirilmesi ve bu konu için gerekli personelin işbaşında yetiştirilmesiyle ilgili çalışmalar, Planlama Araştırma ve Koordinasyon Dairesince yürütülecektir.</i>	6	5.5
9 (1974)	<i>Gündem:Milli Eğitim Sisteminin Bütünlüğü içinde Programlar</i> <i>Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı ve Programlar, Örgün ve Yaygın Eğitim; Ortaokul</i> <i>Karar 2: Öğrencilerin rehberlik yoluyla istidat ve kabiliyetlerinin gelişmesi izlenerek ortaöğretimin çeşitli programlarına yönelme ve hayata hazırlanma bakımından yardım edilir.</i> <i>Karar 3: Ortaokul programı, ilgi, istidat, kabiliyetlerinin belirmesine, gelişmesine ve kişiliklerinin oluşmasına yardımcı olan rehberlik faaliyetlerini ve eğitsel çalışmaları kapsar.</i> <i>Rehberlik ve Eğitsel Çalışmalar</i> <i>Karar 20: Rehberlik, Bakanlıkça hazırlanan esaslara göre yürütülür. Sınıf</i>	7	6.4

öğretmenlerine rehberlik için haftada 2 ders saati zaman ayrılır.

Ortaöğretimde Yönelme

Karar 28: Yönelme temel eğitimde başlar, ortaöğretimde de devam eder. Ortaöğretim 9. sınıf programlarının düzenlenmesinde; kanaat dönemleri sonlarında, sınıf öğretmenler kurulu, rehberlik servisinin önerisini, öğrencinin isteğini ve sınıf öğretmenlerinin görüşünü de inceleyerek öğrencinin bu sınıftan sonra yönelebileceği programı seçmede veliye yapılacak tavsiyeyi kararlaştırır. Okul idaresi, yapılan tavsiyeyi öğrencinin okul dosyasına ve karnesine işler. Tavsiye zorlayıcı değil, yol göstericidir.

Ders Seçiminde Rehberlik

Karar 47: Derslerin seçiminde, rehberlik örgütü öğrencinin ilgisini, başarısını, yönelmek istediği alanı gözönünde bulundurarak yardımcı olur.

1974-1975 Öğretim Yılında Yeni Sistemle İlgili Uygulama Planı

Karar 112: Rehberlik Araştırma Merkezinin (RAM) hizmetleri geliştirilecektir. Rehberlik hizmetlerinin örgütlenmesiyle ilgili esaslar ve rehberlik programını bütün okullarımızda uygulanması için okul müdürlükleri gerekli tedbirleri alacaklardır. Sistemin yeni ve önemli unsurlarından olan rehberlik çalışmalarıyla yeni ölçme-değerlendirme düzeninin uygulanmasında yönetici ve öğretmenlere yardımcı olmak, seminerler düzenlemek, danışmanlık yapmak, uygulamayı yerinde izlemek ve sorunları yerinde çözebilmek amacıyla her ilde RAM'ların kurulması ve mevcutların beklenen hizmetleri görecektir şekilde geliştirilmesi için kadro tahsisi, uzman atanması, geçici danışman gönderilmesi, seminerler ve kurslar düzenlenmesi, yayınlar ve araçlar gönderilmesi gibi tedbirler alınacaktır .

Okul Yapılarının Optimal Büyüklükte Kurulması Ve Verimli Olarak İşletilmesi

Karar 123: Okullarımızda, rehberlik hizmetleri için gerekli tesislerle araç- gereçler tamamlanacaktır .

10(1981)	<i>Karar 24:</i> Rehberlik ve yönelme hizmetlerine ağırlık verilmesi için gerekli olan araç gereçlerin geliştirilmesi kararlaştırılmıştır.	1	0.9
11(1982)	<i>Gündem:Eğitim Uzmanlarının Eğitimi.</i> <i>Okul Danışmanı</i> <i>Karar 4a:</i> Okul danışmanı, her düzeydeki eğitim kurumlarında, öğrencilerin eğitim programı, meslek seçimi ve uyum sorunlarını çözmelerine yardım eden, öğretmen ve ana babalara yol gösteren bir uzmandır. <i>Karar 4b:</i> Okul danışmanının görevleri şunlardır: <i>4b1)</i> Öğrencilerin sahip oldukları gizilgüçleri, ihtiyaçları, beklentileri konusunda bilinçlenmelerine; eğitim ve iş olanaklarından haberdar olmalarına; kendilerini toplumun beklentileri doğrultusunda gerçekleştirmelerini sağlayacak kararlar vermelerine yardımcı olur. <i>4b2)</i> Öğrencilerin bireysel özelliklerini doğru ve ayrıntılı bir biçimde tespit etmek amacıyla çeşitli psikolojik ölçme araçları uygular; ölçme sonuçlarını öğrencilere bireysel olarak yorumlar. <i>4b3)</i> Eğitim ve iş imkânları hakkında güncel, ayrıntılı bilgi toplar; bunları öğrencilere duyurur. <i>4b4)</i> Öğrencilerin sorunlarını kaynağını bulmalarına, sorunlarını uygun yollarla çözmelerine yardımcı olmak için bireysel veya grupla psikolojik danışma yöntemlerini uygular. <i>4b5)</i> Öğretmenlerin yöneticilerin, öğrenci velilerinin öğrencilerle ilgili sorunlarını çözmelerine yardım eder. <i>Karar 4c:</i> Uzmanın eğitimi: okul danışmanı olabilmek için yüksek lisans eğitimi gereklidir. Okul danışmanlığında lisans eğitimi görenler danışman (uzman) yardımcısı olarak atanmalıdır. Okul danışmanı olacaklar; <i>4c1)</i> Lisans düzeyinde, eğitim bilimlerinde, eğitime temel olan bilimlerde ve	5	4.5

	rehberliğin temelleri, grup rehberliği, bireyi tanıma teknikleri, psikolojik danışma ilke ve teknikleri, grupla psikolojik danışma v.b. dersleri almalıdır. 4c2) Yüksek lisans düzeyinde, okul danışmanlığı alanında kuramsal bilgi ve uygulamaya ağırlık veren uzmanlık dersleri almalı, bir tez çalışması yapmalıdır. <i>C-Teklifler</i> <i>Karar C3:</i> Okul danışmanının yetiştirilmesinde sertifika programıyla uzman yetiştirilmesinin sakıncalı olduğu belirtilerek, bu yolun yalnızca, alanda hâlen çalışanların yetiştirilmesi için izlenmesi gerektiği belirtilmiştir. <i>Karar C4:</i> İş deneyimi kazandırmak amacıyla okul danışmanlığı uzmanlarının atanmasında, adaylık süresinin 2 yıl olması uygun görülmüştür.		
12(1988)	<i>Gündem: Türk Eğitim Sistemi</i> <i>Genel, Mesleki ve Teknik Ortaöğretim.</i> <i>Karar 3:</i> Ortaöğretim, bütün öğrencileri ilgi, istidatları doğrultusunda çeşitli programlarla yükseköğretime ve hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlar. <i>Karar 25:</i> Ortaöğretim kurumlarında rehberlik faaliyetlerinin etkinleştirilerek yaygınlaştırılması; bu çerçevede öğrencilerin beden ve ruh sağlıklarıyla eğitim durumlarını takip edecek bir sistemin geliştirilmesi gerekir. <i>Gündem: Türk Eğitim Sistemi.</i> <i>Karar 3:</i> Öğrencilerimize okul öncesinden itibaren rehberlik hizmetinin verilmesi kararlaştırılmıştır. <i>Gündem: Öğretim Programları.</i> <i>Karar 22:</i> Rehberlik faaliyetlerinin öğrencilerin kendilerini tanımalarına, sosyal ilişkilerinde olumlu bilgileri kazanmalarına, öğrendikleri bilgileri davranış haline getirmelerine imkân verecek şekilde yapılmalıdır.	4	4
13(1990)	<i>Yaygın Eğitimde Personel</i> <i>Paragraf 39:</i> Rehber öğretmenlerin okullara atanmalarında görev niteliklerine uygun kriterler oluşturularak, bu alanda lisans düzeyinde eğitim almayanlar atanmamalıdır.. Şurada, kararlar paragraflar halinde yazılmıştır. Her bir paragraf numaralandırıldığında 39. paragraf PDR ile ilgili alınmış olan karardır.	1	0.9
14(1993)	<i>Gündem: Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği ve Okul Öncesi</i> <i>Karar 6:</i> Müfettişlerin, üniversitelerde, Millî Eğitim Akademisi'nde teftiş ve rehberlik alanında lisansüstü eğitim görmeleri sağlanacaktır. <i>Karar 11:</i> Yönetici ve öğretmenlerin, yöneltme fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için, hizmet öncesinde ve hizmetleri esnasında yönlendirilme konusunda yetiştirileceklerdir. <i>Karar 12:</i> Yönlendirme, ilköğretimin 2. kademesinden başlatılacaktır. <i>Karar 13:</i> Yönlendirme, ayrı bir ihtisas konusu olduğundan ihtisas komisyonları oluşturulacaktır . <i>Karar 31:</i> "Okul Öncesi Eğitim Merkezleri" kurularak, bunların bünyesinde öğretmenlere PDR hizmeti verecek "Öğretmen Kaynak Birimleri" oluşturulacaktır.	5	4.5
15(1996)	<i>Gündem: İlköğretim ve Yönlendirme</i> <i>Karar 36:</i> Bireyi tanıma ve yöneltmeye ilişkin rehberlik hizmetleri 4.sınıftan başlatılacak; ilköğretimde gerçek yöneltme 9. sınıftan itibaren ele alınmalıdır. <i>Karar 37:</i> Yönlendirme çalışmalarıyla öğrencilere, zaman ve enerjilerini, yetenek ve becerilerini, olumlu iş değerlendirmelerini geliştirecek bir disiplin kazandırılmalıdır . <i>Karar 38:</i> Rehberlik hizmetleri, PDR alanında en az lisans eğitiminden geçmiş elemanlarca yürütülmeli; rehberlik hizmetleri kadrolarına alan-dışı atamalar yapılmamalıdır. <i>Karar 39:</i> Her okulda bir rehberlik servisi kurmak ve uzman bulundurmak güç olabilir. Bu nedenle, RAM'ların sayısı çoğaltılmalı; bu merkezlere rehberlik	20	18.4

alanında yüksek lisans eğitimi alan elemanlar atayarak, öğretmenler sürekli desteklenmeli, özel ilgiye ihtiyaç duyan öğrencilere de rehberlik yapılmalıdır.

Karar 40: Okullarda verilen rehberlik hizmetlerine gerçekçi yaklaşılarak, gereken önem verilmelidir.

Karar 79: Denetimde rehberlik ön plana çıkarılmalı ve ilköğretimde, eğitim yılı başında rehberlik ve seviye tespiti, öğretim yılı sonundaysa başarı tespiti yapılmalıdır.

Gündem: Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma

Karar 38: Yönlendirme sisteminde, PDR hizmetleriyle ilgili verimli bir hizmet ve örgüt modeli geliştirilmelidir.

Karar 39: Yönelme hizmetlerinin etkili yürütülmesi için, "Özel Eğitim PDR Hizmetleri Genel Müdürlüğü", "Özel Eğitim Hizmetleri" ile "PDR Hizmetleri"ne dengeli şekilde ağırlık verilmelidir.

Karar 40: PDR mesleklerinde insangücü planlaması yapılarak, planlamada bölgesel ihtiyaçlar dikkate alınmalı; ilköğretim sonrası okul ve programlarında, bu plana göre düzenlemeler yapılmalı; programlar oluşturulurken, PDR meslek tanımları da yapılmalı ve iş analizlerine dayalı olarak bu mesleklerin meslek standartları geliştirilmelidir.

Karar 41: PDR'yi yönelmeyle eş anlamlı sayan ve hizmetlerin ağırlığını bireysel gelişimin dışına kaydırma eğilimleri bırakılmalı, yönelme zorlayıcı değil özendirici olmalıdır.

Karar 42: Yönelme çalışmaları ilköğretimin 6.yılında başlatılmalı, ortaöğretim ve yükseköğretime doğru sürdürülmeli, ÖSS ve ÖYS yerine öğrencilerin eğitim özgeçmişlerini ve topyekûn gelişimlerini dikkate alan bir değerlendirme sistemi geliştirilmelidir.

Karar 43: Yönelme ile PDR hizmetleri için uygun eğitime sahip gerekli sayıda ve nitelikte rehber öğretmen ve psikolojik danışman sağlanmalı; bunların istihdamları için okullarda veya belirli sayıda okulun bağlanacağı merkezlerde PDR birimleri kurulmalı; bu hizmetler Bakanlık bünyesinde sağlam yasal dayanaklara kavuşturulmalıdır.

Karar 44: Yönelme çalışmalarıyla PDR hizmetlerinin sağlıklı yapılabilmesi için, psikolojik ölçme araçlarını geliştirmeyle eğitsel ve mesleki bilgilerin toplanmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmeli, PDR hizmetleri için okul rehberlik birimlerine, RAM'lara yapılan alandışı atamalara son verilmelidir.

Karar 45: Yönelmede; ilköğretim ve ortaöğretim arasında devamlılığın sağlanması için öğrencilere ilişkin kayıtların, bilgilerin sağlıklı bir şekilde tutulması ve kademeler arasında aktarılması önemlidir. Bu nedenle, öğrenci toplu dosyaları, PDR kayıtları, ilgili diğer tüm kayıtlar yönelmeye yardımcı olacak şekilde bilimsel standartlara uygun olarak yeniden ele alınıp düzenlenmelidir.

Karar 46: M.E.B.'in yönelme, PDR hizmetleriyle ilgili yönetmeliklerinde, rehber öğretmenler ve psikolojik danışmanlar için öngörülen görevler, bu alandaki çağdaş anlayışlar açısından yeniden gözden geçirilmelidir.

Karar 53: Öğretmen adaylarına hizmet öncesinde PDR'yle diğer ilgili temel derslerin yanında bireyi tanıma teknikleri ve iletişim becerileri konularında bilgi ve yeterlilik kazandırılmalı, görevde olan öğretmenlere hizmet-içi eğitim yapılmalıdır.

Karar 54: Yönelmede ailenin işbirliği sağlanmalı; ayrıca, meslek kuruluşlarının da yönelme çalışmalarına katılım ve yardımları sağlanmalıdır.

Karar 56: En az 8 yıllık ilköğretim süresinin son 3 yılında üst öğrenim alanlarını, iş hayatını tanıtmaya ve rehberlik amaçlarına yönelik bilgilendirme ve etkinliklere yer verilmelidir.

Gündem: Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi

	<p><i>Karar 9:</i> Ortaöğrenim sırasında üniversiteye yönlendirmenin yapılabilmesi için PDR hizmetleri etkin hâle getirilmelidir.</p> <p><i>Karar 10:</i> Giriş sınavında kullanılan psikolojik ve eğitsel ölçme araçlarının hazırlanması ve geliştirilmesi için ölçme-değerlendirme servislerine önem verilmelidir.</p>		
16(1999)	<p><i>Gündem: Mesleki ve Teknik Eğitimin, Orta Eğitim Sistemi Bütünlüğü İçinde Ağırlıklı Olarak Yeniden Yapılandırılması</i></p> <p><i>Karar 27:</i> İlköğretimin bütün sınıflarında meslek alanlarını tanıttıcı etkinliklere yer verilmelidir.</p> <p><i>Karar 28:</i> Rehberlik hizmetlerinden sorumlu olanların okul, aile, kamu, özel kurumlarla işbirliği içinde meslek alanlarını tanıttıcı etkinlikleri düzenlemesi sağlanmalıdır.</p> <p><i>Karar 29:</i> Her öğretmen sürekli rehberlik eğitimi almalı, uygulamalıdır.</p> <p><i>Karar 30:</i> Seçmeli derslerin, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirici, ana meslek alanlarını ve eğitim olanaklarını, mesleki teknik öğretim programlarını tanıttıcı, özendirici bir biçimde düzenlenmesi sağlanmalıdır.</p> <p><i>Karar 34:</i> 8. sınıflarda meslekleri tanıma ve yöneltmeye ağırlık verilmeli, öğrenciye en uygun olduğu düşünülen alan konusunda; öğrencinin kişisel dosyasındaki bilgiler, öğretmen değerlendirmesi, başarı notları dikkate alınarak, oluşturulacak tavsiye kararı ilköğretim dönemi sonunda öğrenci ve velisine bildirilmelidir.</p> <p><i>Karar 35:</i> Orta öğretimin ilk yılında, öğrencilerin mesleki yönelmelerine yardım edecek biçimde kendi ilgilerini, eğilimlerini ve temel meslek alanlarını tanımalarını sağlayacak mesleki danışmanlık hizmeti verilmelidir.</p> <p><i>Karar 46:</i> Engellilerin mesleki teknik eğitiminde engel grupları ve engel dereceleri göz önüne alınarak yönelmelerine rehberlik yapılmalıdır.</p> <p><i>Gündem: Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi ve İstihdam</i></p> <p><i>Karar 2:</i> Öğrencilere ilgi, istidat ve kabiliyetleriyle iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli programlara yönlendirecek rehberlik hizmetleri sunulmalıdır.</p> <p><i>Karar 36:</i> Mesleki eğitim gören öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetleriyle iş hayatının ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli mesleki eğitim programlarına yönlendirilmeleri için illerde Meslek Danışma Birimleri kurulmalıdır.</p> <p><i>Gündem: Mesleki ve Teknik Eğitim Alanına Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme</i></p> <p><i>Karar 1:</i> İlköğretim ve orta öğretim kurumlarında, öğrencilere meslek seçimlerine yardımcı olacak mesleki PDR hizmeti sunulmalıdır.</p>	10	9.1
17(2006)	<p><i>Gündem: Türk Milli Eğitim Sisteminde Kademeler Arasında Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi</i></p> <p><i>Özel Eğitim</i></p> <p><i>Karar 1:</i> İlköğretim okullarını bitiren öğrencilerin velisi, bitirdiği okulun bir yöneticisi, rehber öğretmeni, sınıf rehber öğretmeniyle birlikte mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından bir rehber öğretmenle RAM bünyesinde çalışan gezici öğretmenlerden oluşan komisyon, özellikleri doğrultusunda başarılı olabileceği meslek liselerine yerleştirilmesine karar vermelidir.</p> <p><i>Karar 28:</i> Rehber öğretmenliğine alan dışından atamalar yapılmamalıdır.</p> <p><i>Okul Öncesi Eğitim</i></p> <p><i>Karar 37:</i> Bağımsız anaokullarına rehber öğretmen atanması zorunlu hale getirilmelidir.</p> <p><i>Karar 44:</i> Rehberlik hizmetlerine okulöncesi eğitimden başlanmalıdır.</p> <p><i>İlköğretim</i></p> <p><i>Karar 47:</i> İlköğretim 8. sınıf sonunda yapılan OKS kaldırılmalı; bunun yerine öğrenci başarısının, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin izlenmesine yönelik rehberlik hizmetlerine, öğretmenler kurulu ile ailelerin kararına dayalı bir</p>	12	11

yöneltmeye ağırlık verilmelidir.

Karar 48: Yönelme 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda, öğrenciyi tanıma ve meslekleri tanıtmaya yönelik olarak ailelerle işbirliği içinde yapılmalıdır. Meslek örgütlerinden yardım alınmalıdır.

Karar 49: Yönelme Yönergesi önerilen sisteme göre yeniden düzenlenmelidir.

Karar 50: Sınıf ve öğrenci mevcuduna bakılmaksızın her ilköğretim okuluna rehber öğretmen görevlendirilmelidir.

Karar 54: Rehberlik hizmetlerinden okulların yanında, yaşam boyu öğrenme kapsamında da yararlanılmalıdır.

Karar 55: “Eğitim Müfettişleri” kendi içerisinde rehberlik ve denetim, okul öncesi, özel eğitim gibi alanlarda uzmanlaşmalıdır .

Karar 56: Mesleklerin tanıtılmasında medyanın desteği sağlanmalıdır.

Ortaöğretimde Kademeler Arasında Geçiş, Yönlendirme ve Sınav Sistemi

Karar 64: Yönlendirme, rehber öğretmenler başta olmak üzere öğrenciler, veliler, öğretmenler, okul yöneticileri, meslek odaları, yerel yönetimler, resmî ve özel işverenler, yazılı-görsel medyanın ortak çabaları ile gerçekleştirilmelidir.

18(2010)	<p><i>Gündem: Öğretmenin Yetiştirilmesi, İstihdamı ve Mesleki Gelişimi</i></p> <p><i>Karar 13:</i> PDR alanında öğretmen açığının kapatılmaması nedeniyle üniversitelerin öğretim elemanı yetiştirme çalışmalarına ağırlık verilmeli; yurt dışına öğrenci gönderilmesine özen gösterilmelidir.</p> <p><i>Gündem:Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği</i></p> <p><i>Karar 34:</i> Rehber öğretmen atamalarında kadınlar için norm kadro tahsis edilmeli, sınıf rehber öğretmenlerine rehberlik eğitimi sağlanmalıdır .</p> <p><i>Gündem:İlköğretim ve Ortaöğretimin Güçlendirilmesi, Ortaöğretime Erişimin Sağlanması</i></p> <p><i>Karar 6:</i> Ortaöğretime geçişte öğrencilerin ilgileri, yetenekleri dikkate alınarak rehberlik ve yönelme esas alınmalıdır .</p> <p><i>Karar 25:</i> Rehber öğretmenlerin yönlendirmeye ilgili konularda etkin rol almaları için görev alanları yeniden belirlenmelidir.</p> <p><i>Gündem:Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Yönlendirme;</i></p> <p><i>Karar 1:</i> Yönlendirme, tüm eğitim kademelerinde yaygınlaştırılmalı, mevcut yönelme yönergesi revize edilmelidir.</p> <p><i>Karar 2:</i> Yönlendirme hizmetlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için aile ve öğretmenlerin yönelme sürecine katılımları sağlanmalıdır.</p> <p><i>Karar 3:</i> Yönlendirme süreçlerinde, psikolojik ölçme araçlarından etkin şekilde yararlanılmalıdır.</p> <p><i>Karar 4:</i> Yönlendirmede, izleme çalışması yapmak, yönlendirmede hataları azaltmak için, yönlendirildiği kurumda öğrencinin performansı izlenmelidir.</p> <p><i>Karar 5:</i> İlköğretim ve ortaöğretim boyunca eğitsel rehberlik, mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmetlerini de bünyesinde barındıracak, gelişimsel rehberlik anlayışıyla kademeler arası geçişte yönelme kararlarına dayanak teşkil edecek objektif verileri sistematik olarak derlemek, izlemek ve değerlendirmek üzere; öğrencilerin akademik beceri, ilgi ve özel yetenek profillerini oluşturacak, zamanla öğretim sistemini tek sınav odaklı olmaktan çıkaracak yeni bir model oluşturulmalıdır.</p> <p><i>Karar 6:</i> Ortaöğretim ve yükseköğretime geçişte, öğrenim süreci boyunca sürekli ve sistematik bir biçimde derlenen nesnel bilgilere dayalı olarak kurulacak bir yönelme modeli hayata geçirilinceye kadar; SBS ile YGS ve LYS’de ortak düşünme becerileriyle derse özel sorun çözme becerilerini ölçen sorular düzenlenmelidir.</p> <p><i>Karar 7:</i> PDR alanında; üniversitelerin desteklediği kültürümüze özgü psikolojik ölçme araçları geliştirecek, “Ulusal Test Geliştirme” veya “Ulusal Ölçme ve Değerlendirme” olarak isimlendirilebilecek bağımsız bir birim kurulmalıdır.</p>	37	33.9
----------	---	----	------

Karar 8: Psikolojik ölçme araçlarında, uygulayıcı ve eğitici eğitimlere ağırlık verilmelidir.

Karar 9: Üniversitelerin PDR bölümlerinde okuyan öğrencilerin en az bir zekâ testini uygulama-değerlendirme yeterliliğine sahip olarak mezun olmaları sağlanmalıdır.

Karar 10: Mevcut psikolojik ölçme-değerlendirme araçları, günün şartlarına, eğitim kademelerine uygun olarak revize edilmeli, elektronik ortamda uygulanabilecek ölçme-değerlendirme araçları geliştirilmelidir.

Karar 11: PDR hizmetlerinde geçerli-güvenilir ölçme-değerlendirme araçları kullanılarak kanıta dayalı sistemin etkin kullanılması sağlanmalıdır.

Karar 12: Rehberlik ve tanılama hizmetlerinde özel önem taşıyan üstün yetenekli/ üstün zekâlı çocukların tespitine yönelik geçerli-güvenilir tanılama araçları geliştirilmelidir.

Karar 13: Aile yapısının güçlendirilmesi için PDR hizmetleri, aile eğitimleriyle desteklenmeli; sunulan hizmetlerde medya desteği sağlanmalıdır.

Karar 14: PDR hizmetlerine yönelik e-okul sisteminde e-rehberlik modülüne yer verilmeli, bilgiler elektronik ortama aktararak muhafaza edilmeli; özel durumu olan öğrenciler için sınav sistemine entegre edilerek kullanılması sağlanmalıdır.

Karar 15: Okul rehberlik servislerinde gelişimsel rehberlik anlayışı önplanda tutulmalı, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında uygulanan sınıf rehberlik programının etkinlik boyutu, bölgesel özellikler de dikkate alınarak gözden geçirilmelidir.

Karar 16: Risk altında, dezavantajlı olan çocukların tespiti yapılarak bu çocuklara yönelik eğitim çalışmaları artırılmalı; terör, göç, madde bağımlılığı, parçalanmış aileler, iletişim araçlarını kötüye kullananlar vb. risk faktörleri göz önünde bulundurularak önleyici rehberlik çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Karar 17: Ulusal Mesleki Bilgi Sisteminin il ve ilçeler düzeyinde tanıtımı yapılarak aktif kullanımı sağlanmalı; RAM'lar, mesleki rehberlik hizmeti sunumunda erişim merkezi hâline getirilerek gerekli destek verilmelidir.

Karar 18: RAM'larda tam zamanlı mesai yapılması nedeniyle çalışma saatleri, yapılan göreve paralel olarak ücretlendirilmeli, RAM'larda çalışma cazip hâle getirilmeli, alan uzmanlarının RAM'larda görev almaları teşvik edilmelidir.

Karar 19: Madde bağımlılığı, denetimli serbestlik gibi özel bilgi, beceri ve uygulama gerektiren konularda destek sağlayacak personel yetiştirilmeli, bu konuda hizmet veren ilgili kuruluşlarla işbirliği sağlanmalıdır.

Sokakta yaşayan, çalıştırılan vb. sebeplerle okul dışında olan çocuklara yönelik
Karar 20: PDR hizmet modelleri geliştirilmeli ve bu çocukların ortaöğretime erişimini sağlayacak yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

Karar 21: PDR hizmetlerinde görevli rehber öğretmen/psikolojik danışmanların çalışma süreleri yeniden belirlenmeli, ders yılı bitiminden sonra yaptıkları görevlere ilişkin ek ders ücreti ödenmesiyle ilgili gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Karar 22: Rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar, yenilenen eğitim programlarında yer alan hususların yanında; "gelişen toplumsal yapıya duyarlılık" vb. konuların sınıf öğretmenleri tarafından hayata geçirilmesinde, müşavirlik faaliyetlerini yürütmelidir.

Karar 23: Rehber öğretmen/psikolojik danışmanların, özel eğitime gereksinim duyan çocuklara PDR hizmeti sunumunda, özel alan yeterliliği kazanmaları için yükseköğretim kurumlarında dersler konulmalı; sistemde bulunanların hizmet içi eğitimle bu yeterliliği kazanmaları sağlanmalıdır.

Karar 24: PDR servisleri psikolojik danışma, ölçme-değerlendirmeyle yönlendirme hizmetlerini yerine getirebilmesi için donatım, araç-gereç yönünden güçlendirilmelidir.

Karar 25: PDR mesleği, ciddi bir uzmanlık eğitimi gerektirdiğinden ve mevcut eğitim süresi talep edilen uzmanlığı sağlamada yetersiz kaldığından, PDR alanında verilen eğitim süresi, son 1 yılı uygulama ağırlıklı olmak üzere 5 yıla çıkarılmalıdır.

Karar 26: Hâlen M.E.B.'de rehber öğretmen/psikolojik danışman olarak görev yapan tüm öğretmenlerin uzaktan eğitim, e-eğitim, tezli-tezsiz yüksek lisans ve hizmet içi eğitim ile uzmanlık eğitimleri tamamlanarak hizmet kalitesi artırılmalıdır.

Karar 27: PDR lisans öğrencilerinin staj sürelerinde uygulamaya yönelik çalışmalara ağırlık verilmeli, aday rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar RAM'larda 1 ay süreyle oryantasyon eğitimine alınmalıdır.

Karar 28: M.E.B., Y.Ö.K. ve üniversiteler arasında işbirliği yapılarak PDR lisans programı günün şartlarına uyarlanmalı; programda alanın özelliklerine göre seçmeli derslere ağırlık verilmeli, çeşitlendirilmelidir.

Karar 29: Okul öncesinden başlayarak bütün öğretim kurumlarında rehber öğretmen/psikolojik danışman istihdam edilecek şekilde norm kadro tahsis edilmeli, özellikle kız öğrencilerin çoğunlukta olduğu okullarda, atamalarda bayanlara öncelik verilmeli, yatılı ve pansiyonlu okullara rehber öğretmen/psikolojik danışman atamasına öncelik verilmeli, yatılı ve pansiyonlu okullarda 2. rehber öğretmen/psikolojik danışman kadrosu sağlanmalıdır.

Karar 30: Okul yöneticisi ve öğretmenlere yönelik olarak yeterli ve ortak bir rehberlik anlayışını oluşturmak amacıyla PDR alanındaki yeni model ve yaklaşımlara uygun hizmetiçi eğitimlere ağırlık verilmelidir.

Karar 31: RAM'lar, uzmanlık temelinde yeniden yapılandırılarak merkezde sağlanan hizmetlere bağlı psikolojik danışman, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, fizyoterapist, çocuk gelişimi ve eğitimcisi, eğitim programcısı ve ölçme değerlendirme uzmanıyla bölgenin özelliğine göre disiplinlerarası ekip çalışmasını gerektiren diğer alan uzmanı kadroları ihdas edilmelidir.

Karar 32: RAM'larda kaliteli hizmetin sunulması, korunması ve geliştirilmesi amacıyla üniversitelerin ilgili alanlarından mezunların yönetici olarak atanması için gerekli düzenleme yapılmalıdır.

Karar 33: Okullarda çalışan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar ile RAM'larda çalışan personel, alandan mezun müfettişler tarafından denetlenmeli, bu amaçla müfettişlik alanında uzmanlaşma sağlanmalıdır.

Toplam	Alınan Karar Sayısı	109	100
--------	---------------------	-----	-----

Tablo 2'de görüldüğü gibi, PDR ile ilgili olarak alınmış kararların %9 (f=1)'u 7. MEŞ'nda; %5.5 (f=6)'u 8. MEŞ'nda; %6.4 (f=7)'ü 9. MEŞ'nda; %9 (f=1)'u 10. MEŞ'nda; %4.5 (f=5)'u 11. MEŞ'nda; %4 (f=4)'ü 12. MEŞ'nda; %9 (f=1)'u 13. MEŞ'nda; %4.5 (f=5)'u 14. MEŞ'nda; %18.4 (f=20)'ü 15. MEŞ'nda; %9.1 (f=10)'u 16. MEŞ'nda; %11 (f=12)'i 17. MEŞ'nda ve %33.9 (f=37)'u 18. MEŞ'nda alınmıştır.

Tartışma ve Yorum

1939-2010 yılları arasında 18 kez toplanan Türk Milli Eğitim Şuraları'nda, daha çok eğitim sistemimizle, daha az PDR hizmetleri ile ilgili olarak çeşitli kararlar alınmıştır. Bu araştırmada, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan MEŞ'nda ele alınan PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararların bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararlara bakıldığında, 1962-1999 yılları arasında yapılmış olan 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16 ve 17. MEŞ'nda, PDR ile ilgili olarak alınan kararların çok sınırlı düzeyde (%9 ile %11 arası) olduğu görülmektedir. Yapılmış olan 15. MEŞ ve 18. MEŞ'nda PDR ile ilgili olarak alınmış olan karar sayısının daha fazla (%18.4 ile %33.9) olduğu görülmektedir. Ancak, alınmış olan kararların istenilen düzeyde olmadığı da görülmektedir. Çağdaş eğitim anlayışı açısından bakıldığında, öğrencinin her yönü ile en uygun bir biçimde gelişiminin sağlanması amaçlanır (Yıldırım, 2004). Çağdaş eğitimi gerçekleştirebilecek bir okulun yaratıcı, araştırmacı, sorgulayan ve

öğrendiklerini yaşamında uygulayabilen, sağlıklı kişilikler geliştirmeyi amaçlaması gerekir (Can, 1998a). Eğitim kurumlarının başlıca görev ve sorumluluğu bireyin her bakımdan en uygun düzeyde gelişebilmesini sağlamaktır. Bu anlayışta, bireyin entelektüel gelişimi kadar bedensel, psikolojik, sosyal v.b. yönlerden de olabildiğince gelişebilmesine yardım edilmesi önemli görülmektedir (Can, 2002). Çağdaş eğitim anlayışında, öğrencileri bilgi yüklenen değil, merkeze alan, öğrenmeyi öğrenen, kişilikleri gelişmiş, yeteneklerini kullanan, problem çözen, analiz-sentez yapabilen, akılcı, yaratıcı, yapıcı, duygu ve düşünceleri dengeli, sevgi dolu, hoşgörülü, ulusal ve evrensel değerlere saygılı bireyler olarak gelişmelerini sağlamak esastır (Altıntaş, 2004). Bu nedenle, öğrencilere PDR hizmetlerinin verilmesi gereklidir (Can, 1998b; 2002).

Araştırma sonuçlarına göre, PDR'nin gündeme getirildiği şuralarda, PDR hizmetleri kavram olarak ilk kez 7. MEŞ'nda çok sınırlı olarak ele alınmıştır. 8. MEŞ ve 9. MEŞ'nda yöneltmenin önemi ve yöneltmede rehberlik servisinin önerisinin gerekli olduğundan söz edilmiştir. 9. MEŞ'nda, bütün ortadereceli okul programlarında rehberlik çalışmaları için haftada iki saatlik bir süre ayrılmış ve rehberlik uygulamaları öğretmenlerin sorumluluğuna bırakılmıştır. Rehberlik Araştırma Merkezlerinin (RAM) yaygınlaştırılması kararı da alınmıştır. 10. MEŞ'nda rehberlik ve yöneltme hizmetlerine ağırlık verilmesi ve bunun için gerekli olan araç gereçlerin geliştirilmesi kararı alınmıştır. Genel olarak, 7., 8., 9. ve 10. MEŞ'ında yöneltmenin önemi ve yöneltmede rehberlik servisinin önerisinin gereği üzerinde durulmuştur. Yöneltme hizmeti, bireyin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli okullara, programlara, seçmeli derslere; sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklere; iş ve meslek alanlarına yönelmeleri amacı ile yapılan çalışmaları kapsar (Güven, 2004). Günümüzde PDR hizmetlerin sunulmasında, yöneltme eksenine odaklanmak yerine mesleki gelişim sürecine yayılma ve yaşam boyu kariyer danışmanlığı anlayışının önemsenmesi şeklinde bir değişimin olması beklenmektedir (Yeşilyaprak, 2009a). Öğrencinin kendisine uygun bir eğitim programına, iş ve mesleğe yönelmesi onun, kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki gelişimi içinde gerçekleşebilir. Bu yüzden eğitim sistemimizde bu hizmetlerin "Kapsamlı/Gelişimsel PDR Yaklaşımı" içinde ele alınması gereklidir (Nazlı, 2003; Yeşilyaprak, 2009b).

11. MEŞ'nda okul danışmanının tanımı ve görevleri belirlenmiş; eğitimi için model önerisi yapılmıştır. PDR hizmetlerini verecek uzmanın ünvanının okul danışmanı olmasına karar verilmiştir. 12. MEŞ'nda rehberlik etkinliklerinin yaygınlaştırılması kararı alınmıştır. 13. MEŞ'nda okullarda PDR hizmetlerinin daha da etkin bir biçimde yapılabilmesi için görev niteliklerine uygun kriterlerin oluşturularak, bu alanda lisans düzeyinde eğitim almayanların atanmaması kararı alınmıştır. 14. MEŞ'nda öğrencilerin meslek alanlarında eğitim görebilmeleri için yönlendirme sistemine işlerlik kazandırılması kararı alınmıştır. 15. MEŞ'nda yöneltmenin önemi üzerinde durulmuştur. PDR hizmetlerinin, bu alanda lisans düzeyinde eğitim alan elemanlarca yürütülmesi ve rehberlik hizmetleri kadrolarına alan dışı atamaların yapılmaması kararı alınmıştır. Ayrıca, RAM'ların sayılarının çoğaltılarak, bu merkezlere PDR alanında yüksek lisans eğitimi alan elemanların atanması kararı da alınmıştır. Bu şurada, PDR mesleğinin tanımının yapılması ve meslek standartlarının geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Şuralarda alınmış olan bu kararlar çok önemlidir. Çünkü, okul psikolojik danışmanı olarak görev yapan kişilerin PDR lisans eğitimine sahip olması gereklidir. Geçmişte, PDR lisans eğitimini almamış olan kişilerin psikolojik danışman olarak atanması bu hizmetlerin kalitesini önemli ölçüde düşürmüştür. 13. ve 15. MEŞ'nda psikolojik danışmanların okullara atanmalarında alan dışı atamaların yapılmaması kararı alınmış olmasına rağmen, uygulama aşamasında alınmış olan bu kararlara uyulmadığı görülmektedir. Örneğin; 2003-2004 yıllarında, felsefe ve sosyoloji bölümü mezunlarının hizmet-içi eğitime alınarak, özel dershanelerde psikolojik danışman olarak görevlendirilmesinin istenmesi (Yüksel-Şahin, 2008) ve yine, Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü, 12.05.2011 tarihinde Talim ve Terbiye Kurulu'nun 11.05.2011 tarihli bir kararına dayanarak, boş kalan rehber öğretmen kadrolarına, felsefe ve sosyoloji mezunlarının hizmetiçi eğitimden geçirilerek atanacağını açıklanması şuralarda alınan kararların uygulanmamasını göstermesi açısından olumsuz örneklerdir. Yeşilyaprak'ın (2009a) belirttiği gibi, okullardaki rehberlik uygulamaları, bu alanı yeterince bilmeyen personelle yürütüldüğü için, PDR alanına ilişkin kavramlar, uygulamalar, rol, kimlik, görev ve sorumluluklar, etik kurallar bakımından yanlış algılamalar yaşanmış ve alanın gelişimini engelleyici sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu nedenlerle PDR hizmetlerinin işlevlerinin anlaşılması gecikmiştir.

16. MEŞ'nda öğrencilere meslek danışmanlığı verilmesi kararı alınmıştır. 17. MEŞ'nda alan dışından psikolojik danışman atanmaması kararlaştırılmıştır. PDR hizmetlerine okulöncesi eğitimden başlanarak, bağımsız anaokullarına psikolojik danışman atanmasının zorunlu olması ve her ilköğretim okuluna

psikolojik danışman görevlendirilmesi kararı alınmıştır. Bu kararlar çok önemli ancak, geç alınmış olan kararlarıdır. Ülkemizde, orta öğretimde PDR hizmetleri yaygınlaşırken, ABD’nde de olduğu gibi ilköğretimde bu tür hizmetlerinin başlatılması için daha sonra harekete geçilmiştir (Can, 1998b; Can, 2008; Akt: Demir, 2010; Nugent, 1990). Oysa, ilköğretim yıllarında öğrenciler, akademik benlik kavramını, karar verme becerilerini, yaşam becerilerini ve iletişim becerilerini geliştirmeye başlarken; aynı zamanda okula, arkadaşlarına, sosyal gruplara ve ailelerine yönelik tutumları da geliştirirler (ASCA, 2007). Temel eğitim yılları çocukta özgüvenin gelişmesi, kendini kabul, içsel denetimin gelişmesi gibi kişilik gelişimi açısından; çocuğun ev ortamından çıkarak ilk kez yeni bir sosyal ortam olarak okul ortamına girmesi ile kendisini toplumsal bir varlık olarak kabul etmesi açısından; eğitsel başarısı için temel çalışma alışkanlıklarını kazanması açısından; ve mesleki gelişim görevlerini başarması açısından sağlam bir temel oluşturmada kritik bir öneme sahiptir (Yeşilyaprak, 2001). Kritik bir öneme sahip olan bu yıllarda çocuğa verilecek olan PDR hizmetlerinin çocuğun duygusal, sosyal, eğitsel ve mesleki yönden sağlam temelleri oluşturmaya yardımcı olacağı açıktır. Birçok yazar, ilköğretim düzeyinde PDR hizmetlerinin verilmesinin daha üst öğretim basamaklarında sunulacak olan PDR hizmetlerinin verimliliğini arttıracak olduğunu belirtmektedir (ASCA, 2007; Can, 1998b; Drefs, 2003; Ültanır, 2003). Gelişimsel PDR yaklaşımı açısından bakıldığında da, günümüzde uygulanması gereken gelişimsel PDR programı, gelişimsel, birbirinin üzerine inşa edilen çeşitli faaliyetlerden meydana gelen ardışık bir program olduğu için programın da temelden başlayarak devam etmesi gerekir. Ancak, ülkemizde PDR hizmetleri okulöncesi eğitimde ve ilköğretimde hala, yaygın olarak verilememektedir. Anaokullarına psikolojik danışman atanmasının zorunlu olması ve bütün ilköğretim okullarında psikolojik danışman görevlendirilmesi kararları alınmış olsa bile burada da ortaya çıkan önemli bir sorun, okulöncesi eğitim kurumlarında ve ilköğretim kurumlarında görev yapacak olan psikolojik danışmanların formasyonunun, Doğan’ın (2001) da belirttiği gibi, daha çok ortaöğretimde çalışabilecek biçimde olmasından kaynaklanmaktadır.

Öte yandan, anaokullarına psikolojik danışman atanmasının zorunlu olması ve bütün ilköğretim okullarında psikolojik danışman görevlendirilmesi kararları zorunlu hale getirilmesi, gerek ilköğretim gerekse ortaöğretim düzeyinde okul psikolojik danışmanı gereksiniminin artmasına yol açmıştır (Doğan, 2001). Okullarımızdaki psikolojik danışman sayısının yetersiz olması; ve özellikle birçok devlet okulunda çok fazla sayıda öğrencinin bulunması ile bir psikolojik danışmanın bütün öğrencilere ve ailelerine PDR yardımını vermesini olanaksız hale getirmektedir (Yüksel-Şahin, 2009). Bu açıdan bakıldığında, gelişimsel PDR programının etkili bir şekilde sunulması için psikolojik danışman/öğrenci oranını ASCA (2007) ideal olarak 1:250 olarak önermektedir.

18. MEŞ’nda, PDR ilk kez ayrı bir gündem maddesi olarak ele alınmış ve en fazla karar bu şurada alınmıştır. Yine, ilk kez bu şurada, gelişimsel PDR anlayışından söz edilmiştir. PDR mesleğinin ciddi bir uzmanlık eğitimi gerektirdiğinden bahsedilerek eğitim süresi, eğitimi, staj uygulamasına ilişkin kararlar alınmıştır. Ayrıca şurada, Millî Eğitim Bakanlığında görev yapan psikolojik danışmanların uzaktan eğitim, e-eğitim, tezli-tezsiz yüksek lisans ve hizmetiçi eğitim ile uzmanlık eğitimleri tamamlanarak hizmet kalitesinin artırılması gerektiği kararı da alınmıştır. Günümüzde, psikolojik danışman eğitiminin nasıl olması gerektiği konusu üzerinde yoğun bir biçimde durulmaktadır. Ülkemizde, psikolojik danışman yetiştirmeyi hedefleyen mevcut lisans programlarının ders çeşidi, öğretim elemanı sayısı ve niteliği açısından farklılıklar göstermesi (Doğan ve Erkan, 2001; Yüksel, 2003) ve bu farklılıkların da psikolojik danışmanların verdiği hizmetlerin kalitesini önemli ölçüde etkilemesinden dolayı 2004 yılında akademisyenlerin katılımı ile “Yeni PDR Lisans Programı” oluşturulmuştur. Bu yeni programın PDR lisans eğitimini veren fakültelerde uygulanması planlanmışken; YÖK bağımsız olarak, PDR lisans Programını oluşturmuş ve bu programın 2007-2008 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanması yönünde karar almıştır (YÖK, 2007). Tartışmalı da olsa en son gelinen nokta, psikolojik danışman eğitimi programı standart hale getirilmiştir. Ancak, yine öğretim elemanlarının sayısı ve niteliği açısından farklılıklar devam etmektedir.

Ülkemizde, PDR lisans eğitimini veren programların eğitim standartlarının yükseltilmesine ve psikolojik danışmanların niteliğinin artırılmasına ihtiyaç vardır. Amerika’da, Amerikan Psikolojik Danışma Derneğinin (American Counseling Association-ACA) ve ona bağlı 19 alt derneğin ve diğer mesleki kuruluşların belirlediği yeterlikleri dikkate alarak her eyaletin kendi psikolojik danışman yetiştirme standartları vardır. ACA’nın çalışmaları; psikolojik danışma yayınları, eğitimleri, hükümetle ilişkiler gibi

dernek üyelerinin etkinliklerine odaklanır. ACA'nın yanı sıra, sertifikalandırma, kalite güvencesini sağlama gibi yapılar da mevcuttur. Bunlar, Psikolojik Danışma ve İlgili Eğitim Programlarının Kalite Güvencesi Kurulu (The Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs-CACREP) ve Ulusal Onaylanmış Psikolojik Danışmanlar Kuruludur (National Board of Certified Counselor- NBCC). Psikolojik Danışma ve İlgili Eğitim Programlarının Kalite Güvencesi Kurulu (CACREP), psikolojik danışman yetiştiren kurumların programlarının kalite güvencesini onaylar (CACREP, 2009; Korkut-Owen, 2007); ve psikolojik danışmanlar için eğitim standartlarının yükseltilmesi için destek ve rehberlik hizmetlerini sağlar (Bobby ve Culbreth, 2007). Ulusal Onaylanmış Psikolojik Danışmanlar Kurulu (NBCC) ise, sertifika aracılığı ile psikolojik danışmanların niteliğini arttırmak için çalışır (Schweiger, Hinkle ve Parades, 2007). Ülkemizde de, Amerika'da bulunan CACREP ve NBCC gibi kurullara ihtiyaç bulunmaktadır. Amerika'daki bu kurulların görevini ülkemizde, Türk PDR Derneği yapabilir. Derneğin içinde psikolojik danışman yetiştiren akademisyenlerden oluşan bir kurul oluşturabilir. Bu kurul, psikolojik danışma ile ilgili eğitim standartlarını önerip buna uyan programları listeleyebilir. Bu liste, internet sayfasında ve dergide yayınlanabilir. Böylece PDR anabilim dalları arasında listede yer almak önemli bir ayrıcalığa dönüşebilir. Bu kurul, diğer ülkelerdeki kalite güvencesi ile ilgili kuruluşlarla işbirliği yapabilir (Korkut-Owen, 2007).

18. MEŞ'nda, yöneltmenin tüm eğitim kademelerinde etkin olarak yaygınlaştırılması gerektiği belirtilmiştir. E-rehberlik modülüne yer verilerek, bilgilerin elektronik ortama aktarılarak saklanması ve özel durumu olan öğrenciler için sınav sistemine entegre edilerek kullanılmasının sağlanması kararları alınmıştır. Bu kararlar ilgili olarak, danışmanların kişisel bilgilerinin elektronik ortama aktarımında bilgilerin korunması ve güvenliğinin sağlanması çok önemli etik bir konudur. Psikolojik danışmanların görevleri sırasında uymaları zorunlu olan profesyonel davranış ve işlemleri kapsayan etik standartlara göre, en iyi güvenlik yöntemleri kullanılarak bilgisayardaki bilginin PDR hizmetlerini veren psikolojik danışmanlar tarafından kullanılması gerekir (PDR Alanında Çalışanlar İçin Etik Kurallar, 2000). Şurada, RAM'ların yeniden yapılandırılarak psikolojik danışman, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, fizyoterapist, çocuk gelişimi ve eğitimcisi, eğitim programcısı ve ölçme değerlendirme ve diğer alan uzmanı kadrolarının oluşturulma kararı da alınmıştır. Bu da önemli bir karardır. Çünkü, bu yardım meslekleri uzmanlarının ekip olarak, hem RAM'larda hem de okullarda bulunması gereklidir. Yardım ekibinin üyesi olan okul psikolojik danışmanı, ekibin diğer üyeleri ile birbirini tamamlayan hizmetleri sunmalıdır. Ancak, ülkemizde psikolojik danışmanı olan okullarda, bu yardım meslekleri uzmanlarının verdiği hizmetlerin yürütülmesi okul psikolojik danışmanından beklenmektedir (Akboy ve İkiz, 2007).

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, şuralarda mesleki ve eğitsel alanlarda yöneltme hizmetine daha fazla ağırlık verildiği görülmektedir. Kişisel PDR hizmetlerinden çok az söz edilmektedir. Gelişimsel PDR anlayışından ise 18. MEŞ'nda (2010) bahsedilmektedir. PDR hizmetlerinin ayrı bir gündem maddesi olarak gündeme alınması 18. MEŞ'nda olmuştur.

Kaynakça

- Akboy, R. ve İkiz, E. (2007). *Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Çağdaş Bir Anlayış*. Ankara: Nobel Yayın.
- Altıntaş, E. (2004). Çağdaş Eğitim Sisteminde Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik, G. Can (Ed.) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 1-26). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- ASCA-American School Counselor Association (2007). *Careers / Roles*. <http://www.schoolcounselor.org>. adresinden 4. 01. 2007 tarihinde indirilmiştir.
- ASCA-American School Counselor Association (2009). *The Role Of The Professional School Counselor*. <http://www.schoolcounselor.org>. adresinden 4. 09. 2011 tarihinde indirilmiştir.
- Bobby, C. ve Culbreth, J. R. (2007). The Council For The Accreditation Of Counseling And Related Educational Programs (CACREP), R. Özyürek, F. Korkut-Owen ve D. W. Owen). (Ed.) *Gelişen Psikolojik Danışma Ve Rehberlik* (ss. 55-66). Ankara: Nobel Yayın.
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç-Çakmak, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- CACREP - The Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs (2009). *2009 Standards*. <http://www.cacrep.org/doc/2009> adresinden 20.05.2010 tarihinde indirilmiştir.
- Can, G. (1998a). İlköğretimde Rehberlik, A. Hakan (Ed.) *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler* (ss. 109-123). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, No 559.
- Can, G. (1998b). Çağdaş İnsanın Yetiştirilmesinde Aile Ve Okulun Rolü, G. Can (Ed.) *Çağdaş Yaşam ve Çağdaş İnsan* (ss. 111-129). Eskişehir: Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1020.
- Can, G. (2002). *Rehberlik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1371.
- Carter, T. J. (2005). School Counseling Program. Unpublished Master's Thesis. State University of New York, Unpublished Master's Thesis. University of Maryland, Baltimore.
- Demir, M. (2010). Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Anlayışları ve Rehberliğe Yönelik Tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Doğan, S. (2001). Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Nasıl Yapılandırılabilir? *VI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*. Ankara: ODTÜ Eğitim Fakültesi.
- Doğan, S. ve Erkan, S. (2001). Türkiye'de Psikolojik Danışman Eğitimi Profili: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *VI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*. Ankara: ODTÜ Eğitim Fakültesi.
- Drefs, M. (2003). Developmental Considerations For School-Wide Comprehensive Guidance And Counseling Programs. *Guidance & Counseling*, 18 (4), 153-161.
- Ergene, T. (2011). Sağlık meslekleri arasında sayılma girişimimiz. Türk PDR Derneği. <https://www.pdr.org.tr>. adresinden 04.04.2011 tarihinde indirilmiştir.
- Ersever, O. G. (1992). İlköğretimde Açık Okul Sistemi İle Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anlayışı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 127-132.
- Güven, M. (2004). Okullarda Rehberlik Servisleri, A. Kaya (Ed.). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 63-92). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gysberg, N. (2001). School Guidance and Counseling in the 21st Century: Remember the Past into the Future. *Professional School Counseling*, 5 (2), 96-106.
- Hackney, H. ve Cormier, S. (2008). *Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri: Psikolojik Yardım Süreci El Kitabı* (Çev: T. Ergene ve Aydemir, S.S.). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara: Özerler Matbaası.
- Korkut, F. (2003). Rehberlikte Önleme Hizmetleri. *Selçuk Üniversitesi, S.B.E.Dergisi*, 9, 441-452.
- Korkut, F. (2004). *Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Korkut-Owen, F. (2007). Psikolojik Danışma Alanında Meslekleşme ve Psikolojik Danışman Eğitimi: ABD, Avrupa Birliği Ülkeleri Ve Türkiye'deki Durum, R. Özyürek, F. Korkut-Owen ve D. W. Owen). (Ed.) *Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 95-121). Ankara: Nobel Yayın.
- Korkut-Owen, F. ve Qwen, D. (2008). Okul Psikolojik Danışmanlarının Rol ve İşlevleri: yöneticiler ve Psikolojik Danışmanların Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 207-221.
- Kuhn, L. (2004). Student Perceptions of School Counselor Roles and Functions. Unpublished Master's Thesis. University of Maryland, Baltimore.
- Myrick, R. D. (2003). *Developmental Guidance and Counseling: A Practical Approach*. Minneapolis: Educational Media Corporation.
- Munley, P. H., Duncan, L. E. , McDonnell, K. A. ve Sauer, E. M. (2004). Counseling psychology in the United States of America. *Counseling Psychology Quarterly*, 17(3), 247-271.
- Nazlı, S. (2003). Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programları. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Nugent, F. A. (1990). *An Introduction to the Profession Of Counseling*. Ohio: Merrill Publishing Company.
- PDR Alanında Çalışanlar İçin Etik Kurallar (2000). Ankara: Türk PDR Derneği.

- Schweiger, W. K.; Hinkle, J. S. ve Parades, D. M. (2007). NBCC and Counselor Professional Identity Development, R. Özyürek, F. Korkut-Owen ve D. W. Owen (Ed.). *Gelişen Psikolojik Danışma Ve Rehberlik* (ss. 67-79). Ankara: Nobel Yayın.
- Sokol, J. T. (2009). Counseling Psychology Within the University: A Study of Roles and Functions. *Graduate Journal of Counseling Psycholog*, 1 (2), 1-9.
- TCMEB Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği (1995). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22398_0.html adresinden 14.03.2011 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 7. Mili Eğitim Şurası (1962). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 8. Milli Eğitim Şurası (1970). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 9. Milli Eğitim Şurası (1974). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 10. Milli Eğitim Şurası (1981). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 11. Milli Eğitim Şurası (1982). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 12. Milli Eğitim Şurası (1988). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 13. Milli Eğitim Şurası. (1990). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 14. Milli Eğitim Şurası. (1993). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 15. Milli Eğitim Şurası. (1996). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 16. Milli Eğitim Şurası. (1999). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 17. Milli Eğitim Şurası. (2006). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.htmml>. adresinden 29.01.2007 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB 18. Milli Eğitim Şurası. (2010). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.htmml>. adresinden 29.01.2011 tarihinde indirilmiştir.
- TCMEB, Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2007). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri*. Genelge No: 2004. <http://www.meb.gov.tr>. adresinden 29.03.2008 tarihinde indirilmiştir.
- Ültanır, E. (2003). *İlköğretim Birinci Kademedeki Rehberlik ve Danışma*. Ankara: Nobel Yayın.
- Yeşilyaprak, B. (2001). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayın.
- Yeşilyaprak, B. (2009a). Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanının Geleceği: Yeni Açılımlar ve Öngörüler. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (1), 193-213.
- Yeşilyaprak, B. (2009b). İlk ve Ortaöğretimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Türk PDR-Derneği Raporu. <http://www.binnuryesilyaprak.com> adresinden 25.03.2011 tarihinde indirilmiştir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2004). Bireyi Tanıma Teknikleri, G. Can (Ed.) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 137-194). Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) (2007). *Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlar Hakkında Açıklama*. <http://www.yok.gov.tr>. adresinden 20.05.2008 tarihinde indirilmiştir.
- Yüksel, G. (2003). The Development Of Counselor Education İn Turkey: Current Status And Future Challenges. *Asian Journal of Counseling*, 10 (2), 193-214.
- Yüksel-Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki Öğrenci Görüşlerine Göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 1-26.
- Yüksel-Şahin, F. (2009). İlköğretimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri. *E-Journal of New World Sciences Academy (NWSA)*, 4 (2), 372-394.